

Landstingsstyrelsens förslag till beslut

Redovisning av implementering av FN:s barnkonvention i landstingets verksamheter

Föredragande landstingsråd: Catharina Elmsäter-Svärd

Ärendet

Landstingsdirektören har inkommit med redovisning om implementering av FN:s barnkonvention i landstingets verksamheter.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att lägga redovisning om implementering av FN:s barnkonvention i landstingets verksamheter till handlingarna.

Landstingsfullmäktige antog 2005 i politisk enighet en handlingsplan för Stockholms läns landstings arbete med att implementera FN:s barnkonvention. Förutom att öka kunskapen om barnkonventionen syftar handlingsplanen till att förbättra kompetensen om barn och ungdomar hos anställda samt barn och ungdomars inflytande samt lyfta fram barns bästa i beslut. Ansvar för genomförandet ligger på respektive enhet. En kortfattad redogörelse för pågående implementering av barnkonventionen gavs i årsredovisningen för år 2006.

Av enkätsvaren kan man utläsa att stora delar av landstingets verksamheter arbetar i barnkonventionens anda och att kunskapen är god.

En ny fördjupad uppföljning kommer att genomföras under 2008.

Bilagor

- 1 Lanstingsdirektörens tjänsteutlåtande
- 2 Uppföljning av handlingsplan för barnkonventionen 2006
- 3 Enkätfrågor 2006

2008-01-03

Behandling i landstingsstyrelsen

Landstingsrådsberedningen behandlade ärendet den 5 mars 2008.

Landstingsstyrelsen behandlade ärendet den 18 mars 2008.

Vid behandlingen i landstingsstyrelsen yrkades bifall dels till landstingsrådsberedningens förslag, dels till s- och v-ledamöternas förslag med instämmande av mp-ledamoten, dels till mp-ledamotens tilläggsförslag.

Landstingsstyrelsens beslut fattades utan omröstning.

S-, v- och mp-ledamöterna reserverade sig:

Vi ”föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta, att lägga redovisningen av implementeringen av FN:s barnkonvention i landstingets verksamheter till handlingarna, att förlänga handlingsplanen och den centrala programfunktionen fram till 2010 för fortsatt implementering av handlingsplanen för barnkonventionen, att årligen rapportera implementeringsarbetet till landstingsstyrelsen för vidare ställningstagande till ytterligare åtgärder

Det dröjde ganska länge efter det att Sverige ratificerat FN:s barnkonvention från 1990 innan landstingsfullmäktige beslutade om en handlingsplan 2005. I Sverige var en vanlig uppfattning att godkännande av barnkonventionen närmast var en formsak då vi allmänt var så väl framme avseende dessa frågor. Det har i kommuner och landsting samt i andra offentliga organ visat sig att sådant förhållningssätt inte är hållbart. Istället krävs det ett systematiskt arbete som präglas av tydliga strategier och mål med ett tydligt uppdrag högt upp i organisationen.

Slutsatserna i rapporten visar att det hänt en del positivt, men att det fortfarande finns mycket arbete som återstår att göra för att sprida kunskap om handlingsplanen och för att stärka barns och ungdomars röster ute i verksamheten. För att arbetet i Stockholms läns landsting ska fullgenomslagskraft krävs en långsiktighet och systematik i arbetet med implementering av handlingsplanen. Vi föreslår därför att handlingsplanen förlängs och att den programfunktion som inrättades för implementeringsarbetet förlängs till 2010.”

LS 0611-1879

Mp-ledamoten reserverade sig även till förmån för sitt tilläggsförslag:

”Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta *att* utöver beslutsförslagen i det med socialdemokraterna och vänsterpartiet gemensamma förslaget också besluta, *att* komplettera upphandlingspolicyn och avtal med att barnkonventionen ska följas

De slutsatser som framkommer i rapporten visar att det också är nödvändigt att få in barnkonventionen i gällande styrdokument samt att öka kunskapen om barnkonventionen hos vår egen personal. Miljöpartiet anser det därför av stor betydelse att upphandlingspolicyn, som beslutades av landstingsfullmäktige den 11 mars 2008, kompletteras i dessa delar.

Stockholms läns landsting måste fortsätta med ett långsiktigt systematiskt arbete för att göra barn och ungdomars röster hörda och därför måste arbetet med att implementera barnkonventionen fortsätta.”

Ärendet och dess beredning

Landstingsdirektören har i tjänsteutlåtande den 3 januari 2008 (bilaga) föreslagit landstingsstyrelsen förslå landstingsfullmäktige besluta *att* lägga redovisning om implementering av FN:s barnkonvention i landstingets verksamheter till handlingarna.

Bilagor

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande

Bakgrund

FN antog 1990 en konvention om barnets rättigheter (den sk barnkonventionen) gällande barn och ungdom upp till 18 års ålder. Konventionen har ratificerats av Sverige.

Barnkonventionen innehåller dels artiklar om rättigheter inom de flesta områden i barnets liv; medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella, dels på grund av barnets särskilda utsatthet och sårbarhet artiklar som ger barnet rätt till skydd mot utnyttjande av olika slag.

Barnkonventionen har fyra grundläggande principer:

- alla barn har samma rättigheter och lika värde och ingen ska diskrimineras på grund av kön, funktionshinder, religion eller annan trosuppfattning, etnisk tillhörighet eller sexuell läggning
- barnets bästa ska vara vägledande vid allt beslutsfattande och vid alla åtgärder som rör barn och unga
- barn och unga ska tillåtas utvecklas i sin egen takt och utifrån sina egna förutsättningar
- barn och ungdomar ska ges möjlighet att uttrycka sina synpunkter i frågor som berör dem

SLL: handlingsplan för genomförande av barnkonventionen

Landstingsfullmäktige antog år 2005 i politisk enighet en handlingsplan för Stockholms läns landstings arbete med att implementera FN:s barnkonvention. Handlingsplanen syftar till att öka kunskapen om barnkonventionen, förbättra barnkompetensen hos anställda, utveckla barn och ungdomars inflytande och att barns bästa skall lyftas i beslut och avtal, verksamhetsplaner och budget. Konventionen skall genomsyra beslutsfattande och verksamheter.

Ansvar för barnkonventionens genomförande åvilar respektive verksamhet. En central programfunktion inrättades inom landstingsstyrelsens förvaltning för att följa upp förverkligandet av konventionens intentioner och vid behov stödja och stimulera införandet av konventionen. En årlig rapport skall avges till landstingsfullmäktige. Landstingsrevisorerna avser att granska hur arbetet med Barnkonventionen genomförs.

LS 0611-1879

En kortfattad redogörelse för pågående implementering av barnkonventionen i landstingets verksamheter gavs i landstingets årsredovisning för år 2006.

Hur har landstingets förvaltningar och bolag implementerat barnkonventionen i sina respektive verksamheter?

Landstingets förvaltningar och bolag har besvarat en enkät angående hur barnkonventionen har implementerats i verksamheten.

Slutsatser av enkäten

- Kunskapen bör öka bland landstingets personal om barnkonventionen och vad den innebär för landstingets verksamheter
- Det är viktigt att det i landstingets centrala styrdokument framgår att barnkonventionen skall genomsyra all verksamhet
- Vidare är det viktigt att det i landstingets upphandlingar och i de avtal som tecknas mellan landstinget som beställare och landstingets olika verksamhetsutförare ingår att barnkonventionen beaktas
- När det gäller att fånga upp barns och ungdomars röster om landstingets verksamheter behövs ett långsiktigt, systematiskt arbete för att landstinget skall kunna tillgodose barnkonventionens intentioner.

Kommentarer till enkäten

För en fyllig redovisning av enkätsvaren hänvisas till bilaga 1.

Av enkätsvaren kan man utläsa att den landstingsverksamhet som i första hand riktar sig till barn- och ungdomar, t ex barnsjukvården och den psykiatriska barn- och ungdomsvården i allmänhet arbetar i barnkonventionens anda och utifrån dess krav, dvs. för barnens bästa, även om barnkonventionen inte alltid explicit omnämnes i enkätsvaren eller finns med i styrdokumentet. Det gäller t ex för Handikapp & Habilitering inom Stockholms läns sjukvårdsområde där den personal som arbetar med barn och ungdomar fått särskild kunskap om barns utveckling och deras behov. På S:t Eriks Ögonsjukhus AB är väntrummen specialinredda för barn och undersökningsmetoderna anpassade för barn.

Det finns också andra exempel på verksamheter där kunskapen om barnkonventionen är god. Vid Barnsjukvårdsdivisionen, Karolinska Universitetssjukhuset är FN:s barnkonvention och NOAB:s (Nordisk förening för sjuka barn behov) standard för barn som vårdas på sjukhus väl kända av samtliga medarbetare och vägledande för arbetet. Ett annat exempel där barnkonventionen explicit har varit en utgångspunkt för arbetet

LS 0611-1879

är policydokumentet ”Barn och ungdomar som behöver särskilt stöd från såväl landstinget som kommunerna” (den sk BUS-policyn).

När det gäller hälso- och sjukvårdsverksamhet som inte har barn- och ungdomar som främsta målgrupp och övrig landstingsverksamhet t ex regionplanering och kollektivtrafik är bilden av hur barnkonventionens krav tillgodoses i verksamhet mer splittrad.

En ny fördjupad uppföljning kommer att genomföras i samband med årsskiftet 2007/2008.

Uppföljning av handlingsplan för barnkonventionen 2006

Uppföljning

Stockholms läns landstings Handlingsplan för Barnkonventionen 2006

Innehållsförteckning

1. Bakgrund	9
2. Syfte	9
3. Metod	9
4. Sammanställning av enkätsvaren	10
4.1 Administrativa verksamheter	10
4.1.1 Beställare Vård	10
4.1.2 Forum	13
4.1.3 Kultur- och utbildningsförvaltningen	13
4.1.4 Landstingsrevisorerna	14
4.1.5 Patientnämnden	14
4.1.6 Regionplane- och trafikkontoret	15
4.1.7 SLL Upphandling	16
4.1.8 Stockholm Care AB	17
4.2 Fastighet	17
4.2.1 Locum AB	17
4.3 Trafikverksamheterna	18
4.3.1 Färdtjänsten	18
4.3.2 SL – AB Storstockholms lokaltrafik	20
4.3.3 Waxholms Ångfartygs AB	22
Barnkonventionen i verksamheten	22
4.4 Hälsa- och sjukvård	23
4.4.1 Danderyds sjukhus AB	23
4.4.2 Karolinska Universitetssjukhuset	23
4.4.3 Sjukvården i Salem, Nykvarn och Södertälje	25
4.4.4 S:t Eriks Ögonsjukhus AB	27
4.4.5 Södersjukhuset/ Sachsska Barnsjukhuset	28
4.4.6 Stockholms läns sjukvårdsområde	28
4.5 Tandvård	30
5. Analys och slutsatser	31
5.1.1 Barnkonventionen i verksamheten	31
5.1.2 Barns röst	33
5.1.3 Utbildning	33
5.1.4 Planering kommande år	34

Uppföljning av Stockholms läns landstings Handlingsplan för Barnkonventionen 2006

1. Bakgrund

I Stockholms län bor över 400 000 barn i åldrarna 0-18 år, vilket är drygt 20 procent av länets befolkning. Barnkonventionen slår fast att barns mänskliga rättigheter ska respekteras. Stockholms läns landsting strävar efter att Barnkonventionen ska genomsyra beslutsfattande och verksamheter. Barns bästa och barns synpunkter ska väga tungt.

Ansvar att implementera Barnkonventionen inom landstinget åvilar nämnder, styrelser och bolag. Barns bästa, alla barns lika behandling och bemötande samt utrymme för barns egna synpunkter skall beaktas av alla medarbetare, chefer och politiker. Handlingsplanen syftar till att få in synsättet i beslut, upphandlingar, beställningar, budget, verksamhetsplaner och uppföljning.

Handlingsplanen för arbetet med Barnkonventionen inom Stockholms läns landsting handlar om att

- Ge utrymme för barnet i verksamheten
- Alla barn behandlas lika
- Bemötandet är barnvänligt
- Barnen får vara med och påverka
- Barnaspekten finns med i planeringen
- Barnaspekten finns med i avtal och beslut

Barnkonventionen ratificerades av Sverige 1990. Stockholms läns landstings Handlingsprogram för barnkonventionen antogs av en enhällig landstingsfullmäktige den 11 oktober 2005. Då beslutades också att handlingsplanen skulle följas upp och redovisas årligen till landstingsfullmäktige.

2. Syfte

Syftet med föreliggande uppföljning är att få en bild av hur långt förvaltningar och bolag har kommit i att implementera konventionen samt att få en uppfattning om några extra stödåtgärder behöver vidtagas för att konventionen skall uppfyllas.

3. Metod

Uppföljningen har genomförts med hjälp av en skriftlig enkät, som skickades ut till 20 förvaltningar och bolag inom Stockholms läns landsting. Svar har erhållits från 17 enheter, vilket innebär en 85 procentig svarsfrekvens.

LS 0611-1879

Enkäten omfattade fyra huvudområden:

1. Barnkonventionen i verksamheten
2. Barns röst
3. Utbildning avseende Barnkonventionen
4. Planering för kommande år avseende arbetet med Handlingsplanen

Svaren har sammanställts och föreliggande rapport har utformats utifrån det material vi fått från förvaltningar och bolag.

Eftersom Handlingsplanen inte har mätbara mål kan uppföljningen enbart göras i en deskriptiv form. Utvecklingsform och utvecklingshastighet kan bedömas först när en andra uppföljning har gjorts. Föreliggande rapport ger en bild av hur långt responderande förvaltningar och bolag har kommit i att införliva Barnkonventionens intentioner i Stockholms läns landstings verksamhet i december 2006.

Barnkonventionen har också för första gången följts upp i landstingets årsredovisning för 2006. Samma frågeställningar som finns i denna uppföljning skulle besvaras i förvaltningarnas och bolagens förvaltningsberättelser, men i betydligt mer kortfattad form. Resultatet har presenterats i avsnittet ”Barnkonvention” i Stockholms läns landstings årsredovisnings förvaltningsberättelse för år 2006, vilken har reviderats av Landstingsrevisorerna.

4. Sammanställning av enkätsvaren

4.1 Administrativa verksamheter

4.1.1 Beställare Vård

Barnkonventionen i verksamheten

Vårdgivaren ansvarar för att gällande konventioner, lagar, förordningar, föreskrifter och att SLL:s egna riktlinjer följs i alla avtal som Beställare Vård utformar. Barnkonventionen är uttryckligen nämnd i uppdragsbeskrivningarna för barnhälsovård, barn- och ungdomspsykiatri, barnläkarmottagningar/barn- och ungdomsmedicinska mottagningar, vuxenberoendevård och vuxenpsykiatrisk vård. I uppföljningsplanen för barn- och ungdomspsykiatri följs efterlevnaden av barnkonventionen upp. I uppföljningsplanerna för beroendevård och vuxenpsykiatri följs situationen för barn till patienter upp på olika sätt.

Exempel på styrdokument för den barn- och ungdomspsykiatriska vården i länet är FN-konventionen om barns rättigheter.

LS 0611-1879

I uppdragen till barnvårdscentraler ingår att vårdgivaren skall följa FN:s barnkonventions grundläggande principer:

- Principen om icke-diskriminering (artikel 2)
- Principen om barns bästa (artikel 3)
- Rätten till liv och utveckling (artikel 6)
- Rätten att få komma till tals och bli respekterad (artikel 12)
- Barnet har rätt till skydd mot alla typer av missförhållanden enligt artikel 19.

I uppdragen till barnläkarmottagningar/barn- och ungdomsmedicinska mottagningar ingår att intentionerna i Barnkonventionen ska beaktas i allt arbete.

I uppdragen till vuxenpsykiatrien ingår att barn till psykiskt sjuka är en riskgrupp för att själv utveckla psykisk sjukdom. Vårdgivaren har därför ett ansvar för att barn till patienter med psykisk sjukdom uppmärksammas och får adekvat stöd. Om de psykiskt sjuka har barn skall detta dokumenteras. Vid behov tas kontakt med socialtjänsten samt barn- och ungdomspsykiatrien.

I uppdraget till Beroendevården för vuxna ingår att Barnkonventionen ska genomsyra beslutsfattande och verksamhet samt att artiklarna 3, 12-15 och 19 är särskilt relevanta. De innebär hänsyn till barnets bästa, barnets möjligheter att uttrycka sin mening samt barnets rätt att skyddas mot alla former av missförhållanden, vanvård, skada och våld. Vårdgivaren har ansvar för att barn till patienter och deras stödbehov uppmärksammas.

Åtagandet innebär att:

- Patienter och **närstående** erbjuds delaktighet och inflytande.
- Om patienter har **barn** skall detta dokumenteras och vårdgivaren ska på lämpligt sätt informera sig om barnets situation.
- En skriftlig vårdplan upprättas i samråd med patient och i tillämpliga fall **närstående**. I planen definieras ansvariga personer, insatser och mål för insatserna. Planen ska följas upp och vid behov omprövas.
- Patienter och närstående erbjuds information, stöd och vägledning på ett sådant sätt att det är anpassat till såväl vuxnas som **minderåriga barns förutsättningar**, önskemål och förväntningar. Detta genomförs i regel i samband med det patientnära behandlingsarbetet.
- Vårdgivaren har även möjlighet att organisera insatserna på ett samordnat sätt inom sin organisation och/eller i samverkan med andra organisationer.
- Vårdgivaren är en aktiv vägvisare, som vid behov hänvisar patient och **närstående** till adekvat vårdnivå/instans samt till information via Vårdguiden. I de fall **minderåriga barn** har behov av stöd som

LS 0611-1879

inte rymms inom vårdgivarens uppdrag kring anhöriginformation, lotsar och informerar vårdgivaren om verksamheter/organisationer som erbjuder sådant stöd.

I patientjournalen skall finnas uppgift om **hemmavarande barn**.

Barns röst

Beställare Vård beskriver att barns och ungdomars röst har tagits in och tagits om hand genom så kallade fokusgrupper inom den södra länsdelen. I norra länsdelen har det vid två tillfällen genomförts väntrumsenkäter riktade till de ungdomar som besöker ungdomsmottagningarna.

I vissa fall har kunskap från fokusgrupper och befolkningsenkäter redovisats för Hälso- och sjukvårdsutskottets (HSU) geografiska beredningar.

Resultatet av ungdomsenkäten har diskuterats i samband med uppföljning av ungdomsmottagningsverksamheten, och beaktats i utformningen av respektive verksamhet, t.ex. telefon- och öppettider, belåtenhet med väntrum m.m.

I norra länet har ett par av kommunerna tillsammans med HSU:s beredningar genomfört medborgardialoger under år 2005 med ungdomar för att fånga in deras syn och önskemål på hälso- och sjukvården.

Utbildning

Medarbetarna på BV norr har vid en strategidag fått c:a en timmes genomgång av SLL:s policy kring Barnkonventionen. För övrigt har allmän information om barnkonventionen lämnats på avdelningsmöten.

Vid nyanställningar ingår information om SLL:s Handlingsprogram för arbetet med Barnkonventionen i introduktionsprogrammet

Utbildning om Barnkonventionen finns inte inlagd som återkommande aktivitet.

Planering för kommande år

Arbetet med genomförandet av Handlingsplanen hör ihop med den förväntade organisationsförändringen.

Beställare Vård skulle behöva stöd i att utveckla en BV-gemensam, särskild information om barnkonventionen till vissa vårdgivare samt att arrangera engagerande utbildning/information för medarbetarna inom BV.

4.1.2 Forum

Barnkonventionen i verksamheten
Policydokumentet Barn och ungdomar som behöver särskilt stöd från såväl landstinget som kommunerna (den så kallade BUS-policyn) har barnkonventionen som utgångspunkt. Det innebär att landstinget och länets kommuner kommit överens om att när förskola, skola, socialtjänst, habilitering, barnpsykiatri och barnmedicin möts kring gemensamma barn ska ”varje verksamhet utföra sitt uppdrag med barnets bästa för ögonen. I alla överväganden som rör enskilt barn ska barnet ges möjlighet att uttrycka sin mening och få den respekterad”. Arbetssättet med fokus på barnets bästa har också visat sig ha positiv inverkan på samarbetet mellan verksamheterna.

Planering för kommande år

För att möjliggöra för barn och unga med kroniska sjukdomar att göra sin röst hörd kommer medicinskt programarbete under år 2007 att ta fram två populärversioner vad gäller Astma och allergi. Den ena kommer att rikta sig speciellt till små barn och den andra till tonåringar.

Stöd för att utveckla former för barns- och ungdomars ökade delaktighet i det medicinska programarbetet (MPA) är önskvärt – både från uppdragsgivare och i form av resurser.

4.1.3 Kultur- och utbildningsförvaltningen

Barnkonventionen i verksamheten

Kultur- och utbildningsnämnden (KUN) driver ingen egen verksamhet. Ekonomiskt stöd beviljas länets kultur- och föreningsliv och där barn och ungdomar är en prioriterad grupp. Det finns inget särskilt inskrivet i verksamhetsplaner, avtal, upphandlingar eller beslut som är knutet till barnkonventionen. Landstingsfullmäktige har bl a annat givit KUN i uppdrag att minst hälften av stöden skall gå till verksamhet för barn och ungdomar. I bokslutet för 2005 låg utfallet på ca 70 %.

Barns röst

En del av de organisationer, som får bidrag, har en verksamhet som innebär aktivt deltagande i skapande processen för barn och ungdomar. KUN ger bland annat stöd till ett trettiotal ungdomsorganisationer, som representerar en stor bredd och som i olika grad också engagerar barn/ungdomar i utvecklandet av sin verksamhet. Exempel på organisationer är Elevrådet, Sverok, Unga Forskare m m. KUN har också ett specifikt stöd som heter Ung aktiv kultur som enbart ges till projekt som bygger på ungas aktiva deltagande i verksamheten. När scenkonststödet har sin utbudsdag och ger smakprov på vad kommunerna kan beställa i form av teater och dans finns

LS 0611-1879

det från vissa kommuner med unga kulturombud. Inom Circonova anlitas vanligtvis en referensgrupp med skolungdomar i samband med att nya föreställningar arbetas fram.

Utbildning

Under 2004 fick cirka åtta handläggare en genomgång av barnkonventionen under ett par timmar upplagt som en första introduktion till ämnet.

Planering för kommande år

Kultur- och utbildningsförvaltningen vill återkomma vid ett senare tillfälle till frågan hur genomförandet av handlingsplanen kommer att se ut de kommande åren och om något stöd behövs.

4.1.4 Landstingsrevisorerna

En speciell granskning har genomfört avseende SLL:s arbete med Barnkonventionen. Det kommer även att följas upp i årsrapporten.

4.1.5 Patientnämnden

Barnkonventionen i verksamheten

I Patientnämndens kvalitetspolicy och i samtliga ekonomiska dokument framgår att Barnkonventionen utgör en viktig utgångspunkt för nämndens arbete vid handläggning av patientärenden. Inom förvaltningen finns det personal med barnkompetens samt kunskap om Barnkonventionen. Affischer med Barnkonventionens artiklar finns uppsatta på arbetsplatsen. Artiklarna byts regelbundet ut.

Barns röst

Barns och ungdomars röst förs oftast fram till Patientnämnden via föräldrars berättelse och tolkning. I de ärenden som inkommer till Patientnämnden, som direkt berör barn, är det oftast föräldrarna som för barnets talan. Där det är möjligt inhämtas barnets åsikt och samtycke. I vissa av nämndens ärenden berörs barnen indirekt till exempel genom att de följer med föräldrarna till ett besök i vården. När föräldrar beskriver att barnen har haft en negativ upplevelse i samband med ett besök eller en kontakt med vården uppmärksammas det av nämnden.

Kunskapen förmedlas i personalgruppen vid förvaltningsmöten. I nämndens principärenden förmedlas även kunskapen till den politiska nämnden.

Utbildning

Patientnämnden och samtliga i personalgruppen har fått information förmedlad av personal från Centrum för folkhälsa. En i personalgruppen har fått en grundlig utbildning och har dessutom deltagit i Barnkonventionens

LS 0611-1879

arbetsgrupp. Nyanställd personal och den nya politiska nämnden beräknas få information om Barnkonventionen under våren 2007.

Planering för kommande år

Patientnämnden kommer även fortsättningsvis att ha ett barnperspektiv i de ärenden där det är möjligt. Personalgruppen kommer att få regelbunden information angående barnkonventionen.

4.1.6 Regionplane- och trafikkontoret

Barnkonventionen i verksamheten

Regionplane- och trafiknämnden (RTN) och dess förvaltningskontor Regionplane- och trafikkontoret (RTK) ansvarar för regionplaneringen, den översiktliga trafikplaneringen och de regionala utvecklingsfrågorna i länet. Till skillnad från många andra delar av landstinget har RTK inte någon direkt kontakt med barn som patienter, resenärer etc. Däremot har kontorets verksamheter beröringspunkter med Barnkonventionen, bland annat genom den regionala utvecklingsplanen, RUF 2001 och dess uppdaterade version, som är kontorets fokus just nu.

I verksamhetsplaner nämns de områden som RTK skall ägna sig åt under de kommande åren. I dessa planer beaktas även barnfrågor. Kontoret är en beställarorganisation och använder konsulter för undersökningar, som stöd i processer m m. Sådana beställningar kan handla om enskilda undersökningar om barn eller sektoriella frågor som också berör barnen.

RTK skall även tillgodose landstingets behov av allmän statistikinformation. I individstatistik är länets invånare i allmänhet fördelade efter ålder. Det finns även statistikpublikationer och enskilda undersökningar som har barn som fokus. Några exempel på detta är två statistiska publikationer i den såkallade Gula serien, som handlar om barnen och deras familjer.

Generellt kan man säga att Barnkonventionen beaktas i den regionala utvecklingsplanen från 2001 och i dess aktualitetsprövade fortsättning genom att planens syfte är att ge goda förutsättningar för alla invånare i länet, såväl barn som deras föräldrar. Kontoret håller även på att utveckla arbetssättet bland annat för att integrera barnperspektivet i planeringen. De aspekter av planen som har störst betydelse för barns levnadsbetingelser i regionen är ambitionen att stärka den ekonomiska utvecklingen, förbättra utbildningssystemet, bygga bostäder, förbättra kollektivtrafiken, minska segregationen/öka integrationen och förbättra hälsotillståndet i regionen.

Några exempel på tidigare undersökningar, som används som underlag för kontorets arbete med den regionala utvecklingsplaneringen: "Barnperspektiv på regional planering – en kort kunskapsmanställning", PM 5:2004.

LS 0611-1879

”Nya frågor i den regionala utvecklingsplaneringen. Lärdomar från andra Regioner”, PM 11:2004. (I ”nya” frågor ingår även barnperspektivet.)

Barns röst

Under kontorets arbete med RUFSS organiserade kontoret en ungdoms-referensgrupp, en uppsatstävling om regionens utveckling och brainstorming om hur kontoret kan få tillgång till ungdomars värderingar m m.

En undersökning om värderingar i Stockholms län och övriga Mälardalslänen har genomförts. De äldsta barnen i åldrarna 16-18 år ingick i undersökningen. För att säkra en god kvalitet på ungdomarnas svar, kompletterades huvudurvalet med fler unga.

Värderingsstudien utgör ett viktigt underlag för kontorets fortsatta arbete med RUFSS. Resultaten sammanfattas bland annat i ”Med blicken mot framtiden. Inbjudan till dialog 2 om den nya regionala utvecklingsplanen – en ny RUFSS”.

Utbildning

Ingen regelrätt utbildning om Barnkonventionen/landstingets handlingsplan har genomförts, men information har givits medarbetarna, dels genom presentationer av resultat från undersökningar, dels genom affischering om artiklar på olika ställen på kontoret.

Planering för kommande år

Det viktigaste arbetet med beröringspunkter med handlingsplanen kommer att vara hur kontoret kan integrera barnfrågorna i den kommande planen. Det är både en kunskaps- och processfråga. Under dialogen om den nya regionala utvecklingsplaneringen skall även ungdomar komma till tals.

Stöd till förvaltningen skulle kunna vara att ingå i diskussioner om processen för att integrera dessa frågor i regional utvecklingsplanering och på så sätt även säkra kvalitén i kontorets fortsatta arbete med barnfrågor.

4.1.7 SLL Upphandling

Barnkonventionen i verksamheten

Svarar att de har dålig kännedom om barnkonventionen.

Utbildning

SLL Upphandling har inte givit sina medarbetare utbildning inom Barnkonventionen.

Planering för kommande år

SLL Upphandling efterlyser information och kunskap.

4.1.8 Stockholm Care AB

Barnkonventionen i verksamheten

Bolaget har ingen egen vårdverksamhet. Det förekommer sällan förfrågningar om vård i Sverige gällande barn.

Barns röst

Alla på Stockholm Care har fått utbildning inom Barnkonventionen.

4.2 Fastighet

4.2.1 Locum AB

Barnkonventionen i verksamheten

Locum AB har redan idag klausuler inskrivna i sina mallar för upphandling som möjliggör för Locum AB att genomföra kontroller av de leverantörer som upphandlas. Locum AB har ett program för projektuppföljning, detta arbete görs på 15- 20 projekt årligen.

Locum AB:s riktlinje för tillgänglighet har tagits fram utifrån Landstingsfullmäktiges beslut avseende handikappolitiskt program som har sin utgångspunkt i FN:s standardregler och barnkonvention samt den nationella handlingsplanen.

Riktlinjen för tillgänglighet används vid projektering av till exempel utformning av lokaler, entréer, skyltning, lekplatser kopplade till verksamheterna, m m.

På uppdrag av Beställarkontoret Vård har Locum AB, utifrån Boverkets föreskrifter för "Enkla avhjälpande hinder" (BFS 2003:19 HIN), tagit fram krav som kan ställas på leverantörer vid köp av tjänster. Locum AB har också föreslagit Beställarkontoret Vård att uppdra till Locum AB att i ett första skede inventera enkla avhjälpande hinder i de lokaler som ännu inte är inventerade och där allmänheten har tillträde. Vidare har Locum AB föreslagit att i steg två även låta inventera de lokaler på sådana ställen där verksamheterna skall svara för tillgängligheten. Locum AB har två specialister som kan genomföra inventeringarna och även verkställa åtgärderna. Inventeringarna är primärt inriktad på personer med funktionshinder men åtgärderna leder också till att lokalerna görs lättillgängligare för barn.

Barns röst

Vid verksamhetsanpassning av lokaler där barn och ungdomar behandlas tas särskild hänsyn till deras behov. Vid dessa verksamhetsanpassningar genom-

LS 0611-1879

förs erforderliga intervjuer, kunskapsinsamling och tester för att säkerställa att anpassningarna är lämpliga för barnens behov.

Vid Barn och ungdomspsykiatri på Södersjukhuset har med utgångspunkt av barnets behov gjorts särskild anpassning av befintlig entré.

Vid Barnens händelsecentrum på Huddinge sjukhus gjordes särskilda anpassningar för rörelsehindrade och synskadade barn.

Utbildning

Alla 180 medarbetare inom Locum har fått utbildning avseende Handlingsplanen för Barnkonventionen. Utbildningen genomfördes som en halvdagsutbildning där företagets samtliga anställda deltog. Utbildningen inleddes med en gemensam genomgång av Landstingets regler. De anställda delades upp i grupper med arbetsuppgift att diskutera olika dilemman, bl.a. gällande barnarbete, och ta fram gemensamma förslag till hur gruppen ställer sig till dessa dilemman. En sammanställning av gruppernas förslag redovisades för samtliga anställda i företaget. Underlaget har använts till företagets fortsatta utveckling av dessa frågor.

Utbildningar genomförs vid förändringar av rutiner och krav samt när det finns särskilda behov, men inte som en återkommande aktivitet.

Planering för kommande år

Locum kommer att införa klausuler avseende antidiskriminering i mallarna för upphandling. Locum kommer även att se över om det är möjligt att ställa andra sociala krav i samband med upphandling samt hur de ska följa upp dessa krav.

I ovan nämnda arbete är ett samarbete etablerat med LSF, Forum, Centrum för folkhälsa. Ett möte har varit under 2006 och ett nytt är planerat till januari 2007. Syftet med dessa möten är att ytterligare utveckla befintliga krav och rutiner i detta arbete.

4.3 Trafikverksamheterna

4.3.1 Färdtjänsten

Barnkonventionen i verksamheten

Nedan beskrivs hur barnkonventionen har beaktats i beslut, upphandlingar/avtal i färdtjänstens verksamhet.

BESLUT

Barnkonventionens anda och intentioner återspeglas i beslutsfattandet. Färdtjänsten i Stockholms läns landsting ger inte generellt avslag på ansökan om färdtjänst med hänvisning till föräldraansvaret i föräldrabalken.

LS 0611-1879

Funktionshindret är avgörande för tillstånd till färdtjänst för barn. Ett flertal kommuner har tillämpat färdtjänstlagen på ett felaktigt sätt och således inskränkt funktionshindrade barns rätt till färdtjänst med hänvisning till föräldraansvaret.

Tillståndshavare under 25 år kan tilldelas resor efter behov, vilket innebär ett fritt resande för att kunna upprätthålla normala aktiviteter.

Tillståndshavare kan tilldelas extra resor för att kunna besöka familjemedlemmar vid vård eller boende utanför hemmet. Hänsyn tas till att vissa barn bor växelvis hos sina föräldrar, och resor kan således beställas från skilda adresser.

Färdtjänstnämnden beslutade den 25 april 2006 att åldersgränsen på 7 år skulle tas bort när tillståndshavare med barn söker extra resor till/från förskoleverksamhet. Färdtjänstnämnden beslutade den 17 januari 2006 att höja åldersgränsen för rätt till ungdomsrabatt att omfatta alla under 20 år.

UPPHANDLING/AVTAL

Säkerhet

I taxiupphandlingen har nedanstående krav ställts på leverantörerna för att minimera skaderisken för barn och ungdomar.

- Fordonen skall vara utrustade med bälteskudde eller motsvarande teknisk lösning i fordonet för barn mellan ca 4 - 12 års ålder.
- Leverantören skall kunna erbjuda resenärer bilbarnstol i begränsad omfattning. Resenärerna är anmodade att beställa bilbarnstol i god tid för att möjliggöra en god planering för leverantören.
- Personer understigande 140 cm längd får inte resa i framsätet på bilar som har krockkudde på passagerarplatsen.

Etiska regler

- Leverantör skall acceptera och genom rätt utfört arbete bekräfta människors likaberättigande och lika värde, vilket innebär att ingen får diskrimineras. Diskriminering innebär olika behandling av lika fall t ex på grund av funktionshinder, kön, etnisk tillhörighet, religion eller övertygelse, sexuell läggning och ålder.
- Leverantör skall bedriva trafiken med insikten att ibland medför verksamhetens art att ett mått av extra stöd och hjälp till resenären är nödvändigt för att möjliggöra en säker och trygg resa för kunden. Häri ingår att ge extra stöd och hjälp till barn som reser med färdtjänst.

LS 0611-1879

Bemötande

Det ställs krav i upphandlingen att förarna ska ha genomgått bemötandeutbildning.

Barns röst

I samband med projektet ”Att resa kollektivt” ville Färdtjänsten få kunskap om vilka svårigheter barn och ungdomar har, när de reser kollektivt. För att få reda på detta gjordes försök att få till stånd en referensgrupp med barn och ungdomar med handikapporganisationernas hjälp. Tyvärr var responsen dålig då endast en person var intresserad. Det blev därför ingen referensgrupp av ovan nämnda anledning.

Utbildning

Utbildning/Information för nämndpolitiker och tjänstemän kring barnkonventionens tillämpning har genomförts. 25 personer har fått utbildning. Utbildning har inte genomförts för alla medarbetarna ännu, men däremot har medarbetarna fått del av handlingsplanen i sitt fack för läsning. Handlingsplanen kommer också att läggas in på hemsidan och på intranätet.

Planering för kommande år

Färdtjänsten svarar att i framtida upphandlingar/avtal ska barnperspektivet lyftas fram tydligare. Färdtjänsten kommer vidare att arbeta fram ett informationsmaterial, som är riktat till barn/ungdomar.

Utbildning/information om handlingsplanen ska genomföras för medarbetarna. Synpunkter på verksamheten skall inhämtas från barn och ungdomar. Åldersgränserna i föreskrifter och villkor för landstingets färdtjänst skall ändras med hänsyn till barnkonventionen. Åldergränsen på 17 år ändras till 18 år.

4.3.2 SL – AB Storstockholms lokaltrafik**Barnkonventionen i verksamheten**

De flesta medarbetarna inom SL har fått utbildning om Barnkonventionen. Trafikvärdarna ska i sin ordinarie utbildning få kunskap hur de kan arbeta enligt barnkonventionen. Skolinformatörerna som arbetar hos entreprenörerna har gått utbildning i barnkonventionen. Nya trafikavtal har krav på att entreprenören ska arbeta enligt Barnkonventionen. Barnkonventionen ligger med i den reviderade strategiska plattformen och i verksamhetsplaner. SL har en samordnare för barnfrågor och även en ansvarig på varje avdelning.

Där konventionen ännu inte beaktas beror på att man inte förstått att SL ska arbeta enligt konventionen. Det finns en tydlig skillnad mellan de som gått och de som inte gått utbildningen.

LS 0611-1879

Barns röst

En skola vid Roslagsbanan ska lämna åsikter och synpunkter för att hjälpa till att minska olyckor och incidenter vid spårspring. SL:s informationsavdelningen har en fokusgrupp med elever i högstadiet avseende informationstavlorna. Elever som åker till och från sin skola med SL ska intervjuas av SL och publiceras i Metro. SL sänker åldersgränsen för enkätundersökningar, som nu kommer att gälla alla barn. Tidigare var gränsen 15 år. SL:s skolinformation ska utökas till alla stadier i grundskolan, tidigare var det bara årskurs 5. Planeringsavdelningen medverkar i Salems ungdomslobbygrupp och Ekerö ungdomsgrupp. SL:s utbudsplan över trafikförändringar skickas på remiss till unga genom kommunernas ungdomssamordnare. Varje kommunsamråd som SL arbetar med har en ungdomssamordnare i gruppen.

Resultatet av arbetet med barn och ungdomar har varit att vissa idéer har beaktats och viss trafik har ändrats.

I flera projekt tänker man dock inte barnperspektiv eller ens resenärsperspektiv. I några projekt ser man inte konventionen som ett krav. Det är ett klart samband mellan de som gått och de som inte gått utbildning i barnkonventionen.

Utbildning

SL:s uppdatering av "Strategisk plattform" med bilagor tar med Barnkonventionen. Det fungerar som styrdokument där SL:s ledning visar vägen. En handlingsplan/policy för SL som bygger på SLL:s handlingsplan ska tas fram. Barnkonventionen ska finnas i allas verksamhetsplaner. Budget finns för barnkonventionsarbetet 2007. Varje avdelning har en sakkunnig/kontaktperson som stödjer sina medarbetare och samlar information till rapporter. SL har en samordnare, som är ansvarig för barnkonventionen inom SL, driver på arbetet. På intranätet ska allt material finnas tillgängligt, som varje medarbetare behöver för att kunna arbeta enligt konventionen. Utbildningspass skall ges för samtliga medarbetare i SL-trafiken i samband med utbildningen av SL-access.

Det behövs en samordnande funktion hos SLL för tips om utbildningar, aktualiteter och forskning. Någon, som har återkommande möten för ansvariga i de olika bolagen/förvaltningarna. Det behövs ett stöd i arbetet för de ansvariga ute på förvaltningar och bolag. Barnkonventionen måste ständigt hållas levande. Det är annars risk för att konventionen hamnar i bakgrunden.

LS 0611-1879

Utbildning

Fler än 350 av SL:s 509 anställda har fått utbildning om Barnkonventionen. Personalen, 208 personer, på SL kundtjänst kommer att utbildas under mars månad 2007.

Rädda Barnen utbildade under en halvdag. Första delen var en teoridel, andra delen ett grupparbete. Målet är att nyanställda ska få kännedom om SL:s arbete enligt Barnkonventionen samt hur och en kan arbeta enligt konventionen.

4.3.3 Waxholms Ångfartygs AB**Barnkonventionen i verksamheten**

Barnkonventionen får sin tillämpning genom att barns och familjers resor underlättas på många olika sätt. Exempelvis är Djurgårdsfärjorna inredda med förhöjda ståplatser för små barn så att de lätt ska kunna se ut genom fönstren. Platser för barnvagnar finns ordnade i alla fartyg. Matsedlar i cafeterior och restauranger har barnmatsedlar och/eller på annat sätt barnanpassat utbud. Waxholmsbolagets uppgift att erbjuda kollektivtrafik på vatten är bland annat att trafikutbudet skall vara anpassat till alla kategorier av resenärer. Sedan ett år tillbaka har åldersgränsen för barn höjts till samma nivå som hos SL, dvs taxemässigt är man barn upp till 20 år. Tidigare låg gränsen till och med 12 år. Förändringen har inneburit att andelen passagerare, som åker på barntaxa, har fördubblats jämfört med 2005.

Barns röst

Genom Waxholmsbolagets kvalitetsundersökningar, fyra per år, försöker man fånga in alla relevanta synpunkter från passagerarna även sådana som direkt rör barn. I kvalitetsmanualen som alla entreprenörer ska följa betonas att olika behov förekommer hos olika passagerare. WÅAB tar väl hand om alla slags passagerare.

Utbildning

Någon speciell utbildning avseende Barnkonventionen förekommer inte och kan inte prioriteras. Däremot poängteras alltid ett gott bemötande av alla passagerare oavsett ålder. Waxholmsbolaget saknar resurser för särskilda utbildningar och anser att de ändå lever upp till konventionens intentioner.

Planering för kommande år

Någon ändrad planering för kommande år har Waxholmsbolaget inte i detta avseende. Den möda bolaget lägger ner på gott bemötande och hög tillgänglighet för alla täcker även de behov som barnkonventionen emanerar. För närvarande behöver Waxholmsbolaget inget extra stöd.

4.4 Hälsa- och sjukvård

4.4.1 Danderyds sjukhus AB

Barnkonventionen i verksamheten

Barnkonventionen kommer att finnas med i verksamhetsplaner, avtal, upphandlingar och beslut från och med 2007. Hittills har konventionen beaktats, men inte som en separat del.

Barns röst

Danderyds sjukhus erbjuder uppföljande kuratorssamtal. Kunskapen från barn och ungdomar har använts i informationsblad och undervisningsmaterial.

Utbildning

Ingen på Danderyds sjukhus har fått utbildning om handlingsprogrammet för Barnkonventionen, men det kommer att startas utbildningar under våren 2007.

Planering för kommande år

Genomförandet av Handlingsplanen för Barnkonventionen på Danderyds sjukhus kommer att utformas i en handlingsplan under våren 2007. Sjukhuset önskar återkomma avseende om de behöver stöd och hjälp.

4.4.2 Karolinska Universitetssjukhuset

Barnkonventionen i verksamheten

Barnkonventionen beaktas bland annat i verksamhetsplanen för år 2006: Barndivisionen skall erbjuda en god omvårdnad, en bra och åldersanpassad vårdmiljö och ett professionellt och engagerat stöd till familjer, vars barn drabbas av svåra sjukdomar. FN:s barnkonvention om barns rättigheter och ställning i samhället och inom sjukvården, liksom NOBAB:s (Nordisk förening för sjuka barns behov) standard för barn, som vårdas på sjukhus, skall vara vägledande och kända för samtliga medarbetare.

Den praktiska implementeringen av Barnkonventionen innebär att alla barn och ungdomar som är i behov av barnsjukvård ska få en åldersanpassad information och förberedelse. Information och förberedelse är ett av de omvårdnadsområden som Barndivisionen har.

Ett annat exempel på detta sätt att arbeta med barn är ett projekt som initierats från barnanestesi, där information och förberedelse finns tillgänglig på en webbadress, www.narkoswebben.se. Här finns information för barn i alla åldrar och deras föräldrar. Materialet är lättillgängligt och attraktivt upplagt.

LS 0611-1879

Barns röst

Många av de barn, som är i behov av barnsjukvården, är barn med kroniska sjukdomstillstånd och ibland dessa grupper pågår projekt där barnets livssituation följs upp. Som exempel kan nämnas

- Ungdomsläger med flickor med Turners syndrom, vid några tillfällen har flickor i åldrarna 12-19 år fått möjlighet att delta i läger på en segelskuta. Syftet med dessa lägerskolor är både att ge information och undervisning om syndromet och samtidigt träffa andra med samma problem. Flickorna fick då tillfälle att ställa och få svar på egna frågor och funderingar.

- Uppföljning av barn med cancer och deras skolsituation. I projektet ingår att följa upp om barnet går i skolan under behandlingstiden och om barnet inte går i skolan undersöka varför. Syftet är att se om barnets delaktighet och förståelse för sjukdomen kan medföra att barnet går mer i skolan under skoltiden och om sjukvården kan anpassa behandlingar för att underlätta för barnet att hålla kontakten med skolan.

- Intervjuer med ungdomar som har epilepsi, där syftet att undersöka hur sjukvården kan förbättra omhändertagandet av ungdomen. Resultatet av intervjuerna har lett till att enheten har startat med tonårsträffar cirka en gång i månaden och påbörjat utvecklingen av en hemsida för ungdomarna.

- Ett internetbaserat självrapporteringsystem för ungdomar med kronisk inflammatorisk tarmsjukdom (IBD). Ungdomarna svarar på fem frågor i veckan om symptom den senaste veckan, varje vecka bedöms ungdomarnas svar av sjuksköterska och läkare som bedömer om det behövs någon åtgärd just nu. Med detta system ökar egenansvaret för sjukdomen och det finns också möjlighet att upptäcka ungdomar som behöver särskilda insatser.

Andra enheter som behandlar barn med kroniska sjukdomar eller har långvariga sjukdomstillstånd, anordnar utbildningar och träffar för ungdomar där deras behandling, skolsituation och andra saker diskuteras. För ungdomar är det viktigt att träffa ungdomar i samma situation och kunna stötta varandra.

Flera av dessa enheter arbetar även aktivt med att informera på dagis och i skolor när barnet insjuknar, i de fall där sjukdomen kommer att påverka skolgång och kontakten med kamrater. Syftet med dessa aktiviteter är att underlätta för barnet att leva ett så normalt liv som möjligt.

Utbildning

Barndivisionen har tidigare anordnat en egen introduktion för nyanställda, där FN:s Barnkonvention och NOBAB:s standards har ingått. Nu är

LS 0611-1879

utbildningen centraliserad på sjukhusnivå och diskussioner pågår hur Barnkonventionen kan införlivas i programmet. Barndivisionen anordnar tillsammans med Sachsska barnsjukhuset en kompletteringsutbildning för barnsköterskor och i den utbildningen ingår barnkonventionen som ett kursmoment.

Planering för kommande år

Karolinska Universitetssjukhuset kommer att fortsätta på det arbete som redan bedrivs, vilket gjordes även innan satsningen på Barnkonventionen i landstinget.

På frågan om sjukhuset behöver något stöd svarar man enligt följande. Det viktigaste är att omvärlden förstår och accepterar att barn inte är små vuxna, utan individer med specifika behov beroende på ålder och social situation. Att sjuka barn har rätt att ha en förälder eller närstående hos sig på sjukhuset, att det behövs tid och kunskap hos personalen för att informera och förbereda barn. Att även syskon till sjuka barn behöver uppmärksammas, med tillgång till lekterapi.

Barnsjukvården behöver få möjlighet att utveckla nya former för kommunikation med barn och ungdomar, såsom narkoswebben, lägerverksamhet, utbildningsträffar etc. Sjukhuset vill också utveckla ett informationsmaterial för tonåringar som är åldersanpassat för denna åldersgrupp.

Allt detta är en resursfråga, där idéerna finns hos barnen, ungdomarna och personalen som arbetar med dem. Sjukhuset önskar att de skulle kunna ta tillvara detta i högre utsträckning än nu och på så sätt utveckla vården.

4.4.3 Sjukvården i Salem, Nykvarn och Södertälje

Barnkonventionen i verksamheten

Barnkonvention beaktas lokalt i verksamheten (barnmottagningen) och beslut har tagits med avseende på sjukhusets akutmottagning. I vissa upphandlingar och uppdragsbeskrivningar hänvisas till barnkonventionen. Däremot har det mer övergripande arbetet med handlingsplanen försenats. En plan har lagts upp och den skulle påbörjas hösten 2006, men har skjutits upp till 2007.

Barnkonventionen är ett ”levande” dokument i barnmottagningens verksamhet. Handlingsplanen har officiellt gått igenom på arbetsplatsträffar och är nu formellt implementerad i verksamhetsplanen. Barns rättigheter är självklart centralt i de flesta aspekter på en barnläkarmottagning och förstås ”närvarande” i alla beslut, planeringar etc som berör patientperspektivet.

LS 0611-1879

I 2007 års uppdragsbeskrivningen, avtalet med BV, är Barnkonventionen inskriven.

Södertäljeprojektet inom Sjukvården SNS gjorde en större genomlysning av vårdbehov och organisation 2004-05. En specifik plan för barn & ungdomsdelen presenterades och genomfördes under 2006. En stor del av det arbetet baserades direkt eller indirekt på barnkonventionen som också refereras särskilt i dokumentet. Ett av ”behoven” som identifierades var att utveckla en övergripande samverkansorganisation som kan övervaka och styra resursanvändningen i barn o ungdomsfrågor mellan kommunerna o Landstinget, därför är en ny samverkansorgan under uppbyggnad (se nedan).

Under 2007 har SNS sjukvårdsdirektör beslutat att adjungera verksamhetschef från barnmedicin som ”barnrepresentant” till ledningen och styrgruppen för sjukhusets akutmottagning för att tydligare stödja akutens kvalitetsarbete i specifika barnfrågor i linje med barnkonventionen. Ett plan läggs nu upp för utbildning och kvalitetssäkring där arbetet med barnkonventionen är en del.

Det mer övergripande och direkta arbetet med handlingsplanen inom Sjukvården SNS sköts upp av två anledningar, dels på grund av en oförutsedd hög arbetsbelastning på barnmottagningens ledning och den utsedda arbetsgruppen, dels på grund av en omstrukturering av den övergripande samverkansorganisationen för barn o ungdomsfrågor inför 2007. En strategisk bedömning är att arbetet med barnkonventionen kommer att bli ”startuppgiften” för den nya organisationen våren 2007 .

Barns röst

Barns och ungdomars röst avseende landstingets tjänster har tagits in och tagits om hand genom den årliga patientenkäten. Förbättringsarbeten utifrån föregående års enkät har genomförts under året.

Utbildning

På arbetsplatsträffar vid barnmedicinska enheten har 25 personer fått utbildning om Barnkonventionen.

Planering för kommande år

Arbetet med genomförandet av handlingsplanen för Barnkonventionen internt inom Sjukvården SNS:

- Utbildning och genomgång i Sjukvårdsledningen med uppdrag till respektive verksamhetschef att förmedla kunskap ut i organisationen
- Artiklar i Personaltidningen
- Genomförandet av utbildningsinsatserna för all personal på akutmottagningen

LS 0611-1879

Externt mot samverkanspartners

- Genomgång i den centrala styrgruppen för BUS samverkan i de tre kommunerna Salem, Nykvarn och Södertälje
- En ny central och gemensam samverkansgrupp mellan kommun och landsting planeras from 2007 kallad BU-SINSS (Barn o Ungdom Samverkan i Nykvarn, Salem, Södertälje).
- BUS genomför årligen en utbildningsdag riktad till olika personalgrupper. En idé kan vara att bygga upp delar av 2007 års utbildningsdag utifrån Handlingsplanen för arbetet med barnkonventionen

Stöd behövs i form av arbetsmaterial, affischer etc. Vidare behövs ekonomiskt stöd till en utbildningsdag arrangerad enligt ovan gemensamt för kommun och landsting (ca 100 personer).

4.4.4 S:t Eriks Ögonsjukhus AB

Barnkonventionen i verksamheten

På enheten Barnögon/skelning är verksamheten anpassad för barn.

Merparten av informationsmaterialet är utformat för att passa barnen.

Väntrummen är specialinredda för barn och undersökningsmetoderna är anpassade för barn.

Barns röst

Sjukhuset har kontinuerliga patientenkäter inom dagkirurgin. Resultaten diskuteras på arbetsplatsmöten. Patientenkäter finns för barn/familjer som genomgått skelnings operation. Resultaten beaktas i vårdprocessen.

Utbildning

Utbildning har genomförts på arbetsplatsträffar som 83 personer deltagit i.

Utbildning anordnas vid behov, inte som en återkommande aktivitet, men en repetition är planerad under 2007.

Planering för kommande år

Genomförandet av Barnkonventionen fortsätter som tidigare. Sjukhuset arbetar med ständigt förbättringsarbete samt kontinuerlig uppföljning och anpassning i den dagliga vården på barnögonmottagningarna. S:t Eriks Ögonsjukhus anmäler inte för närvarande någon behov av stöd.

LS 0611-1879

4.4.5 Södersjukhuset/ Sachsska Barnsjukhuset

Barnkonventionen i verksamheten

Södersjukhuset/Sachsska barnsjukhuset hade på grund av tidsbrist inte möjlighet att besvara enkäten på ett ingående sätt utan kunde kort konstatera att Barnkonventionen berörde allt deras arbete.

Barns röst

Barns och ungdomars röst har tagits in och tagits om hand via intervjuer, enkäter och annan kunskapsinsamling. Kunskapen har använts i verksamheten.

Utbildning

Alla 400 på sjukhuset har fått utbildning om Barnsjukhuset i föreläsningsform.

Planering för kommande år

Genomförandet av Barnkonventionen berör all verksamhet inom barnsjukhuset. Om sjukhuset behöver framtida stöd återkommer de.

4.4.6 Stockholms läns sjukvårdsområde

Barnkonventionen i verksamheten

Stockholms läns sjukvårdsområde, SLSO, arbetar efter principen ”företag i företaget” vilket bland annat innebär att resultatenheterna arbetar självständigt med sin verksamhetsplanering utifrån centrala anvisningar. SLSO har inte sett det som möjligt att tillställa samtliga resultatenheter denna enkät och göra en sammanställning, som står för SLSO.

Barnkonventionen har förmedlats till SLSO:s verksamheter, som styrande dokument för verksamheterna i deras planering. Påminnelser om dokumenten har gjorts i Svepet, informationsblad för verksamhetschefer inom SLSO.

Ett enkätsvar har dock inhämtats från enheten Handikapp & Habilitering: Handikapp & Habiliterings verksamhetsidé är att underlätta tillvaron för personer med funktionshinder och därigenom skapa förutsättningar för större delaktighet i samhällslivet.

Personalen har tillsammans tvärfacklig kunskap om funktionsnedsättning och hur den påverkar individens liv och utveckling. Utöver medicinska, pedagogiska, psykologiska och sociala följdverkningar av funktionshindret har personalen inom de enheter som arbetar med barn en särskild kunskap om barns utveckling och deras behov. Detta är en förutsättning för att rätt kunna bedöma behov av habiliteringsinsatser för barn med funktionshinder.

LS 0611-1879

I de fall barn förekommer i familjer, där man arbetar med vuxna personer skall barnens behov särskilt beaktas.

I Handikapp & Habiliterings värdegrund står bland annat att de skall möta alla människor med respekt och se varje persons möjlighet till utveckling.

I årets verksamhetsplan är särskilt noterat att man avser att få till stånd aktiviteter som bidrar till att öka barnens delaktighet i sin habilitering. Policydokument : ”Habilitering för barnets bästa” är det grundläggande dokument, som beskriver hur man skall arbeta med habiliteringsplaner och samarbeta både sinsemellan och med andra enheter. Detta dokument bygger på barnkonventionen och betonar bland annat vikten av arbete i samverkan för barnets bästa, att höra barnets synpunkter, att se problem ur barnets perspektiv och att beakta barnets vilja. Nyanställd personal informeras om policydokumentet.

Formuläret, som används vid kartläggning av en vuxen brukares behov av insatser, poängterar vikten av att beakta om barn finns i familjen.

Arbetsgruppen för etikfrågor har utarbetat ”En skrift om etik i habiliteringsarbetet”. Där ges exempel och diskuteras frågor kring etiska dilemman som blir aktuella inom verksamheten. Där berörs till exempel: ”Att se barnets individuella behov.”
”Att vara uppmärksam på vad som är barnets vilja.”
”Att stötta barnet i förhållande till föräldrarnas önskemål – Vad vill barnet?”
”Vad gör man om ett barn behandlas respektlöst av sina föräldrar?”
Skriften har använts som studiematerial kring diskussioner om etiska frågor.

Barns röst

Vid habiliteringsplanering används policydokumentet ”Habilitering för barnets bästa” som grund, vilket innebär att barnets röst skall höras. Vid utvärdering av habiliteringsplaner undersöks huruvida föräldrar och barn/ungdomar är nöjda med delaktigheten i planeringen. Svaren följs upp med barn och föräldrar vid kommande planeringar.

Handikapp & habilitering har använt sig av en enkät (MPOC – The Measurement of Processes of Care) riktad till föräldrar för att undersöka deras upplevelse av habiliteringen. Denna enkät omarbetas f n i ett internationellt projekt ”Give Youth a Voice”, för att den skall kunna rikta sig direkt till ungdomar. Den skall användas under hösten 2007.

Utbildning

Inom Stockholms sjukvårdsområde har 150 personer av 350, som arbetar inom verksamhet som riktar sig till barn under 18 år, fått utbildning om

LS 0611-1879

Barnkonventionen. All personal inbjöds att delta. Utbildningen genomfördes i föreläsningsform med en och efterföljande gruppdiskussion kring ett material som LSF Forum utarbetat. En representant från Handikapp & Habilitering deltog i projektet och i uppläggnings av utbildningen. Tre tillfällen genomfördes. Arbetsmaterialet användes senare på några enheter som underlag för fortsatt diskussion kring barnkonventionen.

Planering för kommande år

Stockholms läns sjukvårdsområde har ingen planerad uppföljning av tidigare utbildningsinsatser. Däremot är frågan om barnets delaktighet i sin habilitering alltid aktuell i det dagliga arbetet, liksom innehållet i verksamhetsidén och värdegrunden.

Sjukvårdsområdet skulle behöva ytterligare skriftligt material, som belyser dessa angelägna frågor. Det är av värde för fortsatta diskussioner på enheterna.

4.5 Tandvård

Folktandvården Stockholms län AB

Barnkonventionen i verksamheten

Handlingsplanen för Barnkonventionen finns på Folktandvårdens intranät. En egen handlingsplan är dessutom framtagen för åren 2005-2008 som också finns tillgänglig på intranätet. Folktandvårdens patientenkät styrs delvis barnkonventionen.

Alla mottagningar arbetar enligt Folktandvårdens kariespreventionsprogram för barn och ungdomar, med intentionen att utjämna skillnaden i deras tandhälsa. Speciellt informationsmaterial till barn/föräldrar har tagits fram för att framföra tandvårdens hälsobudskap.

I samarbete med Sjukvårdsupplysningen har ett interaktivt program för barn tagits fram om bemötande och behandling inom tandvården.

www.sjukvårdsupplysningen.se

Sagoboken, *Trasiga Tanden, Ledsna Hjärtat, Brutna Benet och Arga Armen behöver hjälp* finns tillgängliga i väntrummen.

Uppslagsboken, *Om barn och deras tänder* delas ut till alla småbarnsföräldrar. Den finns även på lätt svenska.

Barns röst

En patientenkät genomförs varje år till föräldrar med barn i åldrarna 2- 19 år om bemötande, nöjdhet m m. Resultaten från enkäten återförs till varje mottagning av klinikchefen. Synpunkter och klagomål från föräldrar uppmärksammas och åtgärdas.

Utbildning

Klinikledningen har haft utbildning på sina klinikmöten för medarbetarna varigenom samtliga medarbetare inom Folk tandvården fått utbildning.

Dessutom genomförs följande strategiska utbildningar för personalen:

- Fluortanter – grundutbildning (2005)
- Fluortanter – bemötande och kommunikation med barn i förskoleåldern och mellanstadiet (2006)
- BVC – informatörer – kunskap om barn med kroniska sjukdomar och funktionshinder för att kunna ge information på ett professionellt sätt (2006)

Fluortanter och BVC- informatörer får årlig utbildning.

Planering för kommande år

Det strategiska arbetet fortsätter på huvudkontoret. Kontinuerlig förankring görs till berörd personal. Folk tandvården bedömer att de för närvarande inte behöver hjälp.

5. Analys och slutsatser

Nedan tecknade analys är den första utvärderingen av Handlingsplanen för arbetet med Barnkonventionen inom Stockholms läns landsting 2005 - 2008.

Enkäten har besvarats av merparten av landstingets förvaltningar och bolag. Landstingets mindre enheter kan relativt enkelt besvara ställda frågor, men större enheter såsom Stockholms läns sjukvårdsområde och Karolinska Universitetssjukhuset har inte haft möjlighet att genomlysas all sin verksamhet och kunna besvara enkätfrågorna på ett fullständigt sätt. Redovisade resultat i denna studie skall därför ses som en vägledning till en bedömning hur långt Stockholms läns landsting har kommit i att få Barnkonventionens intentioner implementerade i all verksamhet.

5.1.1 Barnkonventionen i verksamheten

Beställare Vård beskriver att de olika vårdbeställningarna avseende barnsjukvård innehåller Barnkonventionen, men att det bara uttryckligen följs upp i uppföljningsplanen inom BUP. Om Barnkonventionens intentioner skall förverkligas bör konventionen följas upp i all beställd vård, inte bara barnsjukvård. Barn finns ofta som anhöriga till sjuka vuxna.

Forums beskrivning av arbetet med barnkonventionen i samarbetet mellan landstinget och länets kommuner ger bilden att barnets bästa sätts främst i verksamheten.

LS 0611-1879

Kultur- och utbildningsförvaltningen har inget explicit avsnitt om Barnkonventionen i sin verksamhetsplanering och kulturupphandling. Eftersom mer än hälften av bidragen skall ges till barn- och ungdomsverksamhet, vilket också genomförs, borde det vara relativt enkelt att föra in ett avsnitt om Barnkonventionen i dessa överenskommelser.

Landstingsrevisorerna skriver att de skall följa upp barnkonventionen i årsredovisningen samt att en särskild granskning har gjorts av SLL:s arbete med Barnkonventionen.

Patientnämnden har Barnkonventionen i sin dagliga arbetsrutin. Stockholm Care svarar att de sällan har förfrågningar om barnsjukvård.

Regionplanekontoret beskriver väl hur de arbetar med Barnkonventionen i sin verksamhet. Kontoret håller på att utveckla arbetssätt för att integrera barnperspektivet i planeringen.

Locum beskriver att de har väl utvecklade uppföljningsrutiner. I dessa förutsätts att barnkonventionen följs upp där detta är relevant.

Locum har genomfört ett stort inventeringsarbete med avseende på enkelt avhjälpbara hinder och fått resultatet att det finns 1 184 stycken inom landstingets offentliga lokaler. Att avhjälpa dessa hinder hjälper både de personer som har funktionshinder och barnen. Locum har startat genomförandeprocessen. Det innebär inte att man kan komma ner på noll i balanslistan, eftersom det ständigt tillkommer nya, men att Locum arbetar med frågan är mycket positivt.

Inom de lokaler, där verksamheterna skall svara för tillgängligheten, skulle Locum kunna genomföra en inventering som steg två i processen för att få ett tillgängligare landsting år 2010.

Locum har också startat ett arbete med att förbättra skyltningen inom landstinget, vilket är en förbättringsprocess för både barn och funktionshindrade.

Färdtjänstens väl beskrivna svar hur barnkonventionen har beaktats i verksamheten ger bilden av att området är väl genomtänkt.

SL har i sitt enkätsvar uttalat att utbildningen om Barnkonventionen haft stor betydelse för verksamheten.

Waxholmsbolaget arbetar konsekvent för ett gott bemötande av alla trafikanter, där barn inkluderas på ett naturligt sätt.

LS 0611-1879

Danderyds sjukhus beskriver att barnkonventionen kommer att finnas med i verksamhetsplanerna från och med 2007.

Karolinska sjukhuset beskriver hur barnkonventionen beaktas inom vården, men enbart inom barnsjukvården. Barn finns ofta som anhöriga till vuxenpatienter, vilket medför att barnkonventionen berör all verksamhet inom sjukhuset.

Sjukvården i Salem, Nykvarn och Södertälje (SNS) beskriver att Barnkonventionen beaktas lokalt inom verksamheten och i vissa upphandlingar, men att det mer övergripande arbetet med handlingsplanen försenats. SNS ger många exempel där konventionen finns med i verksamheterna. SNS skriver avslutningsvis att arbetet med barnkonventionen kommer att bli startuppgiften för den nya organisationen våren 2007.

Även inom S:t Eriks Ögonsjukhus och Södersjukhuset har enkäten besvarats av de, som har hand om barnsjukvård. Att barn kan finnas som anhöriga till vuxenpatienter medför att enkäten borde kunna besvaras med hela sjukhuset som grund.

Barnkonventionen har förmedlats som styrande dokument till alla enheter inom sjukvårdsområdet (SLSO) med påminnelser i informationsbladet Svepet. SLSO har inte beskrivit att de gjort någon dokumenterad uppföljning, vilket ger bilden av att någon sådan inte genomförts. En uppföljning kan bekräfta att verksamheterna arbetar efter de styrande dokument som landstinget har.

Handlingsplanen för barnkonventionen finns inarbetad inom Folk tandvårdens verksamhet. Viktigt att handlingsplanen fortsätter att användas.

5.1.2 Barns röst

Enkätsvaren beskriver att landstingets olika verksamheter på många skilda sätt har tagit in barns och ungdomars röst för att kunna använda kunskapen i sina verksamheter. Enbart fantasin, tiden och ekonomin sätter gränser. Detta är ett aldrig sinande område till utveckling, vilket gör att alla verksamheter framöver alltid bör utveckla det vidare.

5.1.3 Utbildning

I enkäten ställs frågan hur många som fått utbildning om Barnkonventionen och handlingsplanen. Genomlysningen av utbildningsläget ger vid handen att detta är ett eftersatt område. Utbildning är nödvändig för att ha god kännedom om Handlingsplanen för Barnkonventionen. LSF bör kunna fortsätta erbjuda och/eller förmedla information och utbildning till de

LS 0611-1879

enheter inom landstinget, som efterfrågar detta. SLL Upphandling är exempel där utbildning avseende Barnkonventionen efterlyses.

Alla inom Locum har fått utbildning om Barnkonventionen. Viktigt att föra in detta i utbildningspaketet för nyanställda så kunskapsnivån vidmakthålls.

Färdtjänsten och SL beskriver att de arbetar med att utbilda sina medarbetare och att resultatet upplevs som mycket positivt.

Danderyds sjukhus kommer att starta utbildning om Barnkonventionen under våren 2007. Inom Karolinska, SNS och S:t Eriks Ögonsjukhus har utbildning givits till del av de anställda. Inom Sachsska barnsjukhuset/Södersjukhuset har alla 400 fått utbildning.

Inom Stockholms sjukvårdsområde har 150 av 350 personer, som arbetar med verksamhet för barn upp till 18 år, fått utbildning om Barnkonventionen.

Utbildningsområdet är väl utarbetat inom Folk tandvården. Viktigt att detta får fortsätta.

5.1.4 Planering kommande år

De administrativa verksamheterna beskriver i enkätsvaren hur Barnkonventionen kommer att beaktas framöver. Beställare Vård, Forum, SLL Upphandling och RTK efterfrågar stöd.

Locum kommer att införa antidiskrimineringsklausuler i sina mallar för upphandling och även undersöka om det är möjligt att ställa andra sociala krav.

Färdtjänsten och SL har med Barnkonventionen i sina framtida planer. Båda efterfrågar ett bollplank och en samordnande central funktion inom landstinget, som kan ge tips o utbildningar, forskning och aktualiteter.

Danderyds sjukhus kommer att arbeta med Handlingsplanen under våren 2007 och återkommer om de behöver stöd.

Karolinska kommer att fortsätta på det arbete som redan bedrivs. Sjukhusets personal har god kunskap om hur de skulle kunna utveckla verksamheten, men resurserna är begränsade.

SNS ger i sitt svar en beskrivning hur de kommer att arbeta med barnkonventionen. Stöd efterfrågas till informationsmaterial och ekonomiskt stöd till en utbildningsdag. S:t Eriks Ögonsjukhus och Södersjukhuset/Sacksska barnsjukhuset arbetar med ständig förbättring, och har inte anmält något behov av stöd.

LS 0611-1879

Sjukvårdsområdet skriver att de skulle behöva ytterligare skriftligt material.

Folktandvården skriver att det strategiska arbetet fortsätter på huvudkontoret och att de i dagsläget inte är i behov av stöd.

Enkätfrågor 2006**Enkätfrågor angående implementeringen av barnkonvention i landstingets verksamhet 2006****Fråga 1 Barnkonventionen i verksamheten**

- a) Beskriv hur Barnkonventionen har beaktats i verksamheten?
Till exempel: i verksamhetsplaner, avtal, upphandlingar och beslut.
- b) Ge konkreta exempel på svaret under a:
- c) Om Barnkonventionen inte beaktats, motivera varför?

Fråga 2 Barns och ungdomars röst

- a) *Har barns och ungdomars röst avseende landstingets tjänster tagits in och tagits om hand?
Till exempel: genom intervjuer, enkäter eller annan kunskapsinsamling.*
- b) *Ge exempel:*
- c) *Hur har kunskapen använts i verksamheten?*
- d) *Om inte barns röst tagits in och tagits om hand, varför?*

Fråga 3 Utbildning

- a) *Hur många har fått utbildning avseende Barnkonventionen och Landstingets handlingsplan för arbetet med barnkonventionen?
Antal.....av totalt.....personer*
- b) *Hur var utbildningen upplagd och för vilka?*
- c) *Finns utbildningen inlagd som en återkommande aktivitet?*

Fråga 4 Planering för kommande år

- a) *Hur kommer arbetet med genomförandet av Handlingsplanen att se ut under de kommande åren?*
- b) *Behöver förvaltningen/bolaget något stöd? I så fall i vilken form?*